



شورای عالی حوزه علمیه قم

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواهران

مدرسه علمیه حضرت صدیقه فاطمه (سلام الله علیها) شهر گرگان

پایان‌نامه سطح دو (کارشناسی)

عنوان

علل تعامل امام علی علیه السلام با خلفاء

استاد راهنما

خانم سمیه جهان تیغ

استاد داور

حجت الاسلام والمسلمین علی اکبر نصرتی

پژوهشگر

زهرا علمی

خرداد ۱۳۹۴

الله أكْبَرُ
لَا إِلَهَ إِلَّا
اللهُ وَحْدَهُ
لَا شَرِيكَ لَهُ



شورای عالی حوزه علمیه قم

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواهران

مدرسه علمیه حضرت صدیقه فاطمه (سلام الله علیها) شهر گرگان

پایان‌نامه سطح دو (کارشناسی)

عنوان

علل تعامل امام علی علیه السلام با خلفاء

استاد راهنما

خانم جهان تیغ

استاد داور

حجت الاسلام والمسلمین علی اکبر نصرتی

پژوهشگر

زهرا علمی

خرداد ۱۳۹۴

تقدیم به :

ساحت مقدس و نورانی امیر المؤمنین علی علیه السلام، کهن درخت تنومند هاشمی که درختی است بارور به نبوت و سر سبز و خرم به امامت و تقدیم ساحت پاک و نورانی فرزند دلبندش، گل سر سبد هستی، مهدی صاحب الزمان (عجل الله تعالیٰ فرجه الشريف) به امید روزی که بیاید و عدالت علوی را برپا کند.

تقدیر و تشکر:

به شما اساتید گرانقدری که در این سالهای تحصیل یاری ام کردند و به خصوص استاد ارجمند سر کار خانم جهان تیغ که در ارائه این تحقیق راهنمای من بودند. ضمناً از خانواده مهربانم خصوصاً همسرم که در این راه یاری ام دادند نهایت سپاس و تشکر را دارم.

علی علیه السلام نیز بر این موضوع واقف بود که واز دریچه ای غیر از خلافت و رهبری بر مسلمین در جامعه حضور پیدا کردند. در حقیقت حکومت علی علیه السلام و بیعت ایشان با خلیفه اول امنیت داخلی برقرار کرد واز تجزیه اسلام و مسلمین جلوگیری نمود و مشاره امام علی علیه السلام به خلیفه دوم در زمینه امور نظامی و جنگی فتوحات بسیاری را نصیب مسلمین کرد و ثروتهای زیادی وارد بلاد اسلام شد و مسلمانان در زمینه اقتصادی به شکوفایی رسیدند.

همچنین همکاری علی علیه السلام با خلفا در جهت امور قضایی و دینی بدعث صاحبان رأی را درهم شکست و علاوه بر نجات اسلام از انحراف، جان بسیاری از انسانهای بی گناه را به آنان بخشد.

دخالت مستقیم علی علیه السلام در مناظرات و مباحث علمی عصر خلفا، آبروی اسلام را خرید واز حیثیت ان دفاع نمود و در پی آن بسیاری از بزرگان و اندیشمندان اهل کتاب به اسلام روی آوردند، که این خود تبلیغی بزرگ برای اسلام‌جوان محسوب می شد.

و حال می توان گفت: که عمدہ تعامل علی علیه السلام با خلفا از باب مصلحت و حفظ منافع اسلام بود و این مهم محقق نمی شد مگر با وحدت بین مسلمین. و اسلام بعداز رحلت پیامبر اکرم صلی الله علیه وآلہ وسلم، با تدبیر و خردمندی علی علیه السلام قوت گرفت و پا بر جا ماند.

پیشنهادات

در این تحقیق ضمن بیان تعاملات علی علیه السلام با خلفا علل آن نیز بیان شد. اصل کلی تعامل علی علیه السلام با خلفا برقراری وحدت بین مسلمین بود که یک امر حیاتی برای جامعه مسلمین محسوب می شود. لذا در جامعه امروز اسلام که خطر تفرقه آن را تهدید می کند انتظار می رود که

سران آن از دامن زدن به توطئه ها و فتنه های دشمنان جلوگیری کرده و اصل وحدت را بین مسلمین تقویت کنند. این مهم محقق نمی شود مگر با:

- ۱- ارتباط سران دولتهای اسلامی به دور از هرگونه تعصبات قومی و مذهبی
- ۲- معرفی علی علیه السلام و سیاستهای آن حضرت به عنوان یگانه پرچمدار وحدت در جامعه اسلامی از طریق نشر کتب و مقالات در این خصوص
- ۳- ارتباط خواص جامعه اسلامی که متشكل است از سران حکومتی، علماء، دانشمندان و نخبگان در زمینه های مختلف سیاسی و اجتماعی و فرهنگی و اقتصادی و.....و اشاعه آن در بین عame مردم
- ۴- تعاملات فرهنگی فرق مذاهب مختلف اعم از شیعه و سنی و اشاعه آن در بین مردم
- ۵- نشر کتب و مقالات در خصوص وحدت و تعاملات مذاهب گوناگون
- ۶- لزوم همفکری و همکاری مذاهب شیعی و سنی در دفع حیله ها و توطئه های دشمنان

منابع و مأخذ

قرآن

نهج البلاغه

۱. آیتی، عبدالمحمد، العبر تاریخ ابن خلدون، ج ۱، چ اول، موسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی، بی ۱۳۶۳، جا،
۲. الرازی، ابوسعکریه، تجارب الامم، ابوالقاسم امامی، ج ۱، چ -، تهران ، ۱۳۶۹

۳. ایزدپور، محمدرضا، «مناظرات علمی اهل بیت علیهم السلام»، فرهنگ کوثر، شماره ۸۲

۱۳۸۹

۴. پیشوایی، مهدی، سیره پیشوایان، چ بیست و یکم، قم، ۱۳۸۸

۵. ثقفی کوفی، ابواسحاق ابراهیم محمد، الغارات و شرح و اعلام آن، عزیزالله عطاردی، ج -، چ

- عطارد، تهران، ۱۳۷۳

۶. جعفریان، رسول، تاریخ خلفاً زحلت پیامبر تا زوال امویان، ج -، چ دوم، دلیل ما، قم، ۱۳۸۲

۷. دانش، اسماعیل، «تعامل امام علی علیه السلام با خلفادرجهت وحدت اسلامی» اندیشه

تقربی، شماره چهارم، ۱۳۸۴

۸. دینوری، ابن قتبیه، امامه والسیاسه، (تاریخ خلفا) سید ناصر طباطبائی، چ -، ققنوس، تهران،

۱۳۸۰

۹. دینوری، ابوحنیفه، احمد بن داود، الاخبار الطول، محمود مهدی دامغانی، چ چهارم ، نشر نی،

تهران، ۱۳۷۱

۱۰. رجبی(دوانی)، محمدحسین، تاریخ تحلیلی دوران عصمت امیرالمؤمنین علی علیه السلام، چ

اول، دانشگاه امام حسین با همکاری انتشارات فرات، تهران، ۱۳۷۹

۱۱. رضوانی، جابر، قضاوتها و معجزات حضرت علی علیه السلام ، چ دوم، پیام عدالت، تهران،

۱۳۸۶

۱۲. سبحانی، جعفر، فروغ ولایت، تاریخ تحلیلیزندگانی امیرالمؤمنین ، چ سیزدهم، موسسه امام

صادق علیه السلام، قم، ۱۳۹۱

۱۳. سبحانی تبریزی، جعفر، «فرازهایی حساس از زندگانی، امیرالمؤمنان(امام و مشکلات سیاسی خلیفه اول»، درسهايی از مکتب اسلام، شماره دوازدهم، ۱۳۵۵
۱۴. —————، «فرازهایی حساساز زندگانی، امیرالمؤمنین (امام نیازهای علمی عثمان و معاویه را برطرف می کند.» درسهايی از مکتب اسلام، شماره سوم، ۱۳۵۷
۱۵. سیاح، احمد فرهنگ بزرگ جامع نوین، ترجمه المنجد، ج ۲، چ هفتم، انتشارات اسلام، تهران، ۱۳۸۷
۱۶. شری، محمد جواد، امیرالمؤمنین اسوه وحدت، محمدرضا اعطایی، چ اول، بنیاد پژوهشای اسلامی، مشهد، ۱۳۷۹
۱۷. شفیع آبادی، عبدالله، کتاب راهنمایی و مشاوره تحصیلی و شغلی، چ —، سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی و دانشگاهها(سمت)، تهران، ۱۳۹۳
۱۸. —————، فنون و روشهای مشاوره، چ بیست و یکم، فکر نو، تهران، ۱۳۹۳
۱۹. طبری، محمد بن جریر، تاریخ طبری، ابوالقاسم پاینده، چ ۶ و ۵، چ اول، اساطیر، تهران، ۱۳۷۵
۲۰. ظریفیان شفیعی، غلامرضا، دین و دولت در اسلام، چ اول، میراث ملل، تهران، ۱۳۷۶
۲۱. عسگری، سید مرتضی، سقیفه برسی و نحوه شکل گیری حکومت پس از رحلت پیامبر، چ ششم، علامه عسگری، قم، ۱۳۸۹
۲۲. علی ابن اثیر، عزالدین، الکامل فی التاریخ، ترجمه ابوالقاسم حالت و عباس خلیلی، چ ۸ و ۹، چ —، موسسه مطبوعاتی علمی، تهران، ۱۳۷۱
۲۳. عمید، حسن، فرهنگ فارسی عمید، چ —، رهیاب نوین هور، تهران، ۱۳۸۹

۲۴. فیرحی، داود، سیمای عمومی نظام سیاسی دولت در اسلام، ج —، سازمان مطالعه و تدوین کتب انسانی، دانشگاهها، تهران، ۱۳۸۲
۲۵. قایدان، اصغر، «فتوحات در عصر خلفاؤنقش امام علی علیه السلام»، کیهان اندیشه، شماره پنجم و ششم، ۱۳۷۳
۲۶. کوفی، ابن اعثم، الفتوح، ترجمه محمد بن احمد مستوفی هروی، ج —، انتشارات آموزش و پژوهش انقلاب اسلامی، تهران، ۱۳۷۲
۲۷. مسعودی، ابوالحسن علی بن حسین، التنبیه لاشراف، ابوالقاسم پاینده، ج دوم، انتشارات علمی و فرهنگی، تهران، ۱۳۶۵
۲۸. معین، محمد، فرهنگ فارسی معین، ج اول، نامن، تهران، ۱۳۸۴
۲۹. نصیری رضی، محمد، تاریخ تحلیلی اسلام، ج نوزدهم، دفتر، نشر معارف، قم، ۱۳۸۱
۳۰. یعقوبی، احمد بن ابی یعقوب، تاریخ یعقوبی، ابراهیم آیتی، ج ششم، ج ۲، انتشارات علمی و فرهنگی، تهران، ۱۳۷۱